

Станиша Војиновић

Институт за књижевност и уметност

Београд

ЈЕДАН ПРИЛОГ О ПРОТИ МАТЕЈИ НЕНАДОВИЋУ

Значајна књига „Прота Матеја Ненадовић“ (акта и писма) Велибора Берка Савића (Горњи Милановац, 1984), садржи највећи део преписке и архивске грађе о Проти. И поред њене исцрпности, ту и тамо, може се наћи још грађе за њену допуну. Ценећи труд овог вредног посленика саопштавамо овом приликом и неке допуне.

У рукописној оставштини Јована Томића налази се препис једног Карађорђевог писма Јакову Ненадовићу из 1810, које је прослеђено Проти, да се и он упозна са Вождовим наредбама. Друга два писма су: прво од Јакова Ненадовића Проти Матеји, а друго од Матеје Ненадовића војводи Петру Молеру, и оба су из 1811. године. Ова писма допуњују два списка Проте Матеје Ненадовића: „Протокол писама о ратовању крај Дрине 1811, 1812. и 1813. године“. Објавио их је Љубомир П. Ненадовић (Београд, 1861), као и „Дјејанија отрјада војске Сербске главне Команде Ваљевске противу непријатеља от 1. августа до 11. нојемврија 1811“, који је прво штампан у годишњаку „Голубица“, књ. V, за 1843-1844 (Београд, без године, 221-233). Прештампан је у Ваљеву 1984. године, а приредио га је Милорад Радевић.

Преписи писама налазе се у Архиву САНУ-и у Београд, под сиг. 8711/XXVI.

1.

Благодарному Господину Јакову Ненадовићу,
Здравствујте

Јављавам вама да сам ваше послато писмо примио и разумео што ми пишете да су Турци прешли и улогорили се у Нахији Зворничкој, кад нема ко да иј чека даље. Ја знам да ће проћи, кад су прешли, зашто ви нисте на њи ударили. Зато ја вама препоручујем, ви гледајте тамо сви сложено од свију страна удрите на те Турке. Они на шанцеве не смеду ударити него тек онако пролазити мисле мимо шанце. Зато ја сам више писао да у шанцима по мање људи оставите, нежели (него! – С. В.) прошаста года, а проче војска у резерви нека је, пак куда би они пошли на бусији да можете дочекати. Нека и они од вас знаду. А сад у исти час вама индата послати не могу, докле ми се овамо дело не сврши; зашто Турци јесу дошли у Темниће, које не дво(ј)им да и ви до сада разумели нисте. Зато сад јесам потерао последњега човека да на њи ударимо. Како ми ове растерамо ти тамошњи не смеду ни стати. Зашто наши јесу предузели све до Видина за Фетислам. Јесмо ли ви јавили по томе Праову трећи дан јесу у(ш)ли исто у Неготину и Варчарево и Текије и Брезово те је уз(ела) сад војска руска, која је била под Праховом, ступи к Видин... (На)ша војска, која је с њима била, сва ће к нама доћи, како доз.(намо тако) ћемо индата вама послати. И кнеза Симу јесам овамо ...(уништен део писма) да би ове Турке разбили, како разбијемо, тако ћемо вама... (ви)ше индата послати, само ви се храбро држите за неколико дана, док ова војска оздо што иде приспје. Сад овај час дође ми писмо из Варварина да Турцима јесу две баталије учинили и фала Богу наше су се добро држале у обадве; пак Турци чујући за наше индате да иду у Праово, Неготини, Брегово, Варчарево, Текије и Фетислам да је наше тако јесу натраг утекли. Од Темнића јоште извјестија немам, јесу ли се де год оставили. Шта буде јавићу вам, ако се буде од Делиграда одмакли, тако ћу вама што више индата послати. Сумњеније немајте ни мало но храбри будите и све са договором удрите на те Турке. Забуњујте док одовуда војска приспје тамо. Пишите ми за сва што и радосне гласе јавите свима старешинама тамошњим. Друго, дошо је сад ађутант г. генерала

Засе са писмоноша главно-командујућега, које мене позива у Логор у Варварин на разговор и ја сада овога часа полазим, које мислим да ће бити разговор о закљученију мира. Зато Турци јесу веће преморани миру. Зато мислим да се ови вратише и тако и тиј од туда, док чују, да су се ови вратили, и они ће се вратити, само ви немојте сумјеније имати. Овамо што буде писаћу вам.

Со тим остајем вас поздрављајући

У Тополи на походу у Логор
15. септембра 1810.

Карађорђе Петровић
Б. П. Н. С.

(На полеђини:) Благодарному Господину Јакову Ненадовићу у логору гди буде.

(Испод адресе:) Примио и посло Благодарному Гос. Проти Ненадовићу час пре где буде

Јаков Ненадовић.

2.

Благодарному Господину Матеи Ненадовићу!

Како ово писмо примите, да уредите за говеда разрезана ради војске Росијске, које јест на ваљевску нахију 600 глава разрезано и призовете Кметове и Кнезове, и закажете да сва говеда буду спремна, добра и матора. како друга заповест дође, да су говеда на скупу, за 10 дана да могу да поћи за војску. Росијску и нашу. Наредите јешче сад људи неколико ко(ј)и ће ту стоку ситну и говеда уз војску терати и чувати и наћи ће те једнога разумнога човека, ко(ј)и ће ту стоку на тал издавати по заповестима куда му се рекне. И он мора за ту стоку цевап давати, куда је дао. Такођер јешче сад наредите неколико кола, која ће носити заир за тобчије и добошаре.

Препоручено вам је толико пута, да чувате десетке ради случаја војске, ако сте пак десетке потрошили, а ви мораћете куповати. Ово све да урадите, како ово писмо примите, кад вам заповест дође поћи, да вам је све готово. И војску спремајте и сигурајте што боље можете, да је готова и спремна.

Такођер вам налажемо, да нове десетке објавите, по обичају као и до сад и то свакиј без разлике дужан је дати десетак од свога жита, и опет тај десетак да се чува за нужниј случај.

Налог вам је од Верховног вожда оштрејшиј, да стариј порез што пре скупите, и да пошаљете амо, најдаље до 10 дана да примимо, иначе ће те одговарати морати.

Дано в Правитељствујушчем Совјету Народњем

У Београду 14. Јунија (1)811. год.

Попечитељ Внутрени Дела
Јаков Ненадовић.

(На полеђини:) Из Совјета Народња
Благодарному Господину
Проти Матеји Ненадовићу
у Ваљеву.

3.

Благодарниј Господару војвода Петре!

Јављамо вам како је нам Господин Хаџија Мелентије дошао сад овде и јавља нам да је Господин војвода Милош са сво(ј)им на конак на Овчину. Ако се не буде што с Вишеграда појавило, јамачно је онде вечерас стигло. Зато ради ћемо вас сутра тамо постити, ако вас ближњи гости не обтеку (?) и пре не уране него ли ми. Зато мотрите од свуда, час прије да што добијете ново, нам јавите...

Вам
свако добро желећи
Матеј Алексић Ненад.
Прото.

У Главном логору
23. окто.(бра) (1)811. год.

(На полеђини:) Благодарному војводи Петру Николајевићу
Н. 216. у Баурићу.